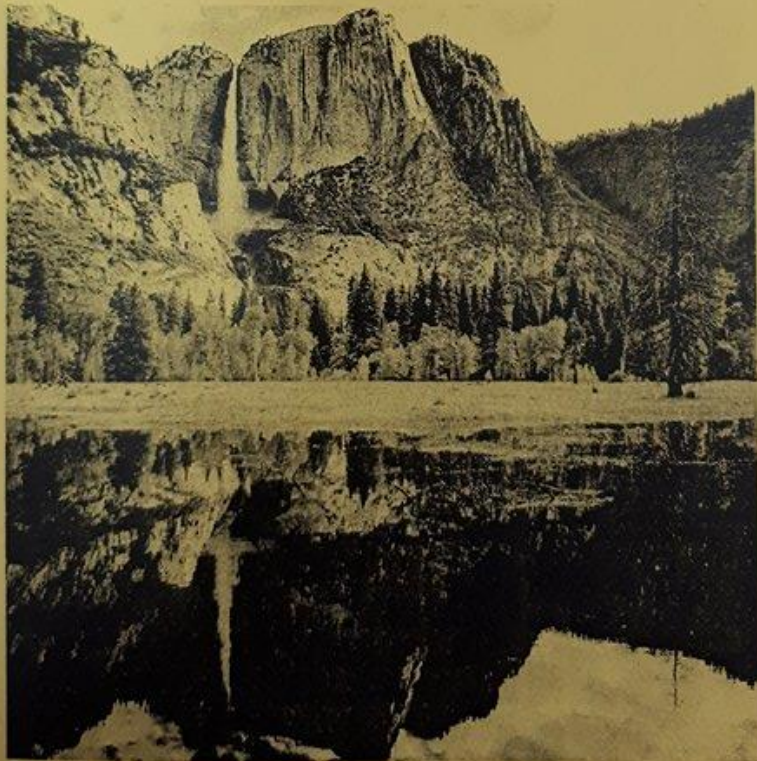

О. І. Ситник, Д. О. Панкратенкова

Основи геоморфології

навчальний посібник

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Природничо-географічний факультет

Основи геоморфології

Навчальний посібник

Укладачі
О. І. Ситник, Д. О. Панкратенкова

Умань
Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
2017

УДК 55 (075.8)
ББК 26.3 я 73
С41

*Затверджено і рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
природничо-географічного факультету УДПУ імені Павла Тичини
(протокол № 8 від 20 лютого 2017 р.)*

Рецензенти:

Половка Сергій Григорович, доктор геологічних наук, професор кафедри географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Воловик Володимир Миколайович, доктор географічних наук, професор кафедри географії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Основи геоморфології : навч. посібн. / уклад. О. І. Ситник, Д. О. Панкратенкова. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2017. – 152 с.

У навчальному посібнику розглядаються основні форми рельєфу Землі і геолого-геоморфологічні процеси, що зумовлюють їх утворення. Дається характеристика форм рельєфу, пов'язаних з діяльністю ендегенних та екзогенних процесів Землі. Особливу увагу приділено виявленню взаємозв'язків ендегенного і екзогенного чинників рельєфоутворення. З метою кращого засвоєння курсу посібник насичений ілюстрованим матеріалом – рисунками, картами, додатками та схемами.

Посібник призначений для студентів педагогічних ВНЗ, які навчаються за географічними спеціальностями, а також вчителів географії та для широкого кола читачів, які цікавляться геоморфологією.

УДК 55 (075.8)
ББК 26.3 я 73

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ НАУКИ. ІСТОРІЯ ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ	6
1.1. Основний зміст геоморфології та її практичне значення.....	6
1.2. Методи геоморфологічних досліджень.....	7
1.3. Історія розвитку та становлення геоморфологічної науки.....	9
1.4. Сучасна українська геоморфологічна школа.....	13
<i>Питання для самоконтролю до розділу 1</i>	<i>15</i>
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО РЕЛЬЄФ ЗЕМНОЇ ПОВЕРХНІ	16
2.1. Поняття про рельєф та його особливості.....	16
2.2. Форми та типи рельєфу Землі. Елементи форм рельєфу.....	17
2.3. Класифікація основних форм рельєфу земної поверхні.....	20
2.4. Вік та еволюція рельєфу.....	22
2.5. Чинники рельєфоутворення.....	24
<i>Питання для самоконтролю до розділу 2</i>	<i>25</i>
РОЗДІЛ 3. ФОРМИ РЕЛЬЄФУ УТВОРЕНІ ВНАСЛІДОК ДІЇ ВНУТРІШНІХ ПРОЦЕСІВ ЗЕМЛІ (ЕНДОГЕННИЙ РЕЛЬЄФ)	26
3.1. Роль тектонічних рухів земної кори в утворенні рельєфу.....	26
3.2. Процес магматизму та його роль в рельєфоутворенні.....	29
3.3. Землетруси як фактор ендегенного рельєфоутворення.....	32
3.4. Будова земної кори та її вплив на рельєф.....	33
3.5. Мегарельєф материків та геосинклінальних областей.....	36
3.6. Мегарельєф ложа Світового океану та серединно-океанічних хребтів.....	39
<i>Питання для самоконтролю до розділу 3</i>	<i>41</i>
РОЗДІЛ 4. ФОРМИ РЕЛЬЄФУ, ЩО ВИНИКЛИ ПІД ВПЛИВОМ ЗОВНІШНІХ СИЛ ЗЕМЛІ (ЕКЗОГЕННИЙ РЕЛЬЄФ)	42
4.1. Форми рельєфу, зумовлені процесами вивітрювання та денудації.....	42
4.2. Форми рельєфу, зумовлені діяльністю поверхневих текучих вод (флювіальна морфоструктура).....	46
4.3. Форми рельєфу, зумовлені діяльністю підземних вод (карстова та суфозійно-просадочна морфоскульптура).....	65

4.4. Зсувні процеси і утворення зсувів.....	71
4.5. Суффозійні процеси (суффозійно-просадочна морфоскульптура).....	72
4.6. Форми рельєфу, зумовлені діяльністю льоду і снігу (гляціально-нівальна, давньоольодовикова морфоскульптура).....	73
4.7. Форми рельєфу, зумовлені розвитком багаторічної (вічної) мерзлоти ґрунту (криогенна морфоскульптура).....	87
4.8. Форми рельєфу, зумовлені діяльністю вітру (еолова морфоскульптура).....	97
4.9. Форми рельєфу, зумовлені діяльністю моря.....	110
4.10. Рельєфоутворюючі екзогенні процеси на дні Світового океану.....	120
4.11. Рельєфоутворююча діяльність тварин і рослин (біогенний рельєф).....	124
4.12. Рельєф, створений діяльністю людини (антропогенний рельєф).....	128
<i>Питання для самоконтролю до розділу 4.....</i>	<i>136</i>
ПІСЛЯМОВА.....	138
ЛІТЕРАТУРА.....	139
ГЛОСАРІЙ.....	141
ДОДАТКИ.....	150

Навчальне видання

Основи геоморфології

Навчальний посібник

Укладачі
Ситник Олексій Іванович
Панкратенкова Дар'я Олегівна

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 27.02.2017 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 8,83
Тираж 300 прим. Замовлення № 449

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi08@mail.ru